

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Грінченко Р.В.

(підпис)

“ ____ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою Економіка та стратегія розвитку підприємства»
на тему: «Підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»

Виконавець:

студент ЦЗФН

Олійниченко О.Р.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Літвінов О.С.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття, економічна сутність та класифікація оборотних активів підприємства.....	6
1.2. Джерела формування оборотних активів підприємства та їх характеристика.....	17
1.3. Показники ефективності використання оборотних коштів.....	29
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛА НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	36
2.1. Аналіз зовнішнього середовища ТОВ «Телекарт-прилад».....	36
2.2. Аналіз структури оборотних активів ТОВ «Телекарт-прилад».....	45
2.3. Аналіз використання оборотного капіталу ТОВ «Телекарт-прилад».....	55
Висновки до розділу 2	58
РОЗДІЛ III. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ	61
3.1. Розробка заходів щодо підвищення оборотного капіталу.....	61
3.2. Оцінка ефективності заходів щодо підвищення ефективності використання оборотного капіталу.....	72
Висновки до розділу 3	77
ВИСНОВКИ	79
Список використаних джерел	82

ВСТУП

Актуальність теми. За останні роки відбулися серйозні теоретичні розробки в області довгострокових інвестицій і прийняття фінансових рішень. Багато з цих нових концепцій і пов'язаних з ними методів зараз успішно використовуються в промисловій практиці. Навпаки, значно менше уваги приділено сфері короткострокового фінансування, зокрема управлінню оборотним капіталом. Таке нехтування може бути прийнятним, якби питання оборотного капіталу були відносно неважливими для фірми, але ефективне управління оборотним капіталом відіграє вирішальну роль у підвищенні прибутковості та розвитку фірми. Дійсно, досвід показує, що недоцільне планування та контроль оборотного капіталу є однією з найпоширеніших причин невдачі бізнесу.

Саме тому актуальність дослідження управління оборотним капіталом розпадаються на два конкуруючі погляди щодо інвестиції оборотного капіталу. Згідно з однією точкою зору, вищий рівень оборотного капіталу дозволяє фірмам збільшити свої продажі та отримати більші знижки за дострокові платежі, що може збільшити вартість фірми. З іншого боку, вищі рівні оборотного капіталу вимагають фінансування, тобто, фірми стикаються з додатковими витратами на фінансування, які збільшують їхню ймовірність банкрутства. Поєднання цих позитивних і негативних ефектів оборотного капіталу призводить до передбачення нелінійного зв'язку між інвестиціями в оборотний капітал і вартістю фірми.

Короткострокові активи та пасиви є важливими компонентами загальних активів і потребують ретельного аналізу. Управління цими короткостроковими активами та пасивами потребує ретельного дослідження, оскільки управління оборотним капіталом відіграє важливу роль у прибутковості та ризиках фірми, а також її вартості. Ефективне управління оборотного капіталу є важливим у загальній корпоративній стратегії. Загалом, оборотні активи розглядаються як

одна з важливих складових загальної суми активів фірми. Фірма може зменшити свої інвестиції в основні фонди шляхом оренди або лізинг установок і обладнання, тоді як така ж політика не може застосовуватися щодо компонентів оборотних коштів. Високий рівень поточних активів може зменшити пов'язаний ризик ліквідності з альтернативною вартістю коштів, які могли бути інвестовані в довгострокові активи.

Значний внесок у розвиток оборотного капіталу на підприємстві принесли ряд відомих вчених: Азаренкова Г. М., Мазаракі А. А., Брігхем Є.Ф., Поддєрьогін А.М., Рєхачова А.М., Сорока Р.С., Яковлєв Ю.П. та інші.

Водночас, до сьогодні дана тема потребує аналізу, теоретичного узагальнення до підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві. Тож нами була обрана саме ця проблематика дослідження, адже оборотний капітал забезпечує підприємству сталий розвиток.

Саме тому, все це актуалізує тему дослідження, визначає вибір мети та завдань цього дослідження.

Метою дослідження стало теоретичне та практичне дослідження підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві.

Завдання дослідження:

1. Визначити сутність оборотного капіталу та характеристику його компонентів.
2. Провести аналітичне дослідження фінансово-економічної діяльності ТОВ «Телекарт-прилад».
3. Надати характеристику основних показників стану оборотного капіталу;
4. Проаналізувати оцінку структури, стану, динаміки та ефективності використання оборотного капіталу ТОВ «Телекарт-прилад».
5. Обґрунтувати проблеми та запровадити шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу.

Предметом дослідження є розробка теоретико-методичних й практичних засад підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес формування та використання оборотного капіталу ТОВ "Телекарт-прилад".

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувались прийоми аналізу і синтезу, а саме: групування, типізація, порівняння, табличний метод. При виконанні роботи використовувались такі методи: порівняльно-економічний, монографічний, економіко-статистичний, розрахунково-конструктивний, прогнозний.

Наукова новизна полягає в удосконаленні теоретико-методичного забезпечення процесу зміцнення оборотного капіталу.

Практичне значення роботи полягає в наданні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві.

Структура та обсяг роботи має 3 розділа, 15 таблиць, 4 рисунка, 7 формул, 80 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

Управління оборотним капіталом є точним показником для оцінки довгострокового фінансового стану бізнесу. В умовах шляху до економічного відновлення ефективно управління оборотним капіталом залишається головним пріоритетом у поточний час.

1. Теоретичні основи формування та використання оборотного капіталу підприємства є ключовим елементом стратегічного управління фінансовими ресурсами та забезпеченням стабільності його фінансового стану. Основні концепції та принципи, що становлять теоретичну основу, визначають раціональний підхід до управління оборотним капіталом з метою забезпечення ефективності операційної діяльності та максимізації прибутковості підприємства. Засади оптимального формування оборотного капіталу включають ретельне управління запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, що вимагає балансу між ліквідністю та рентабельністю. Підприємство повинно розробляти стратегії управління оборотним капіталом, враховуючи специфіку своєї діяльності, ринкові умови та фінансові цілі. Також важливо визначити оптимальні рівні оборотного капіталу, які забезпечують необхідний рівень ліквідності та ефективність використання ресурсів. Підприємство повинно уникати надмірного або недостатнього оборотного капіталу, щоб уникнути збитків від втрати прибутковості чи втрати можливостей інвестування. У цілому, розуміння та впровадження теоретичних основ управління оборотним капіталом є важливою передумовою для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасного бізнес-середовища. Дослідження цього питання сприятиме розробці практичних стратегій управління фінансами та формування стійкого фінансового фундаменту для успішної діяльності підприємства.

2. Аналіз формування та використання оборотного капіталу на підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад» вказує на важливість правильного управління цими фінансовими ресурсами для забезпечення стійкості та ефективності діяльності компанії. Підприємство визначає ряд резервів для оптимізації оборотного капіталу, що включає в себе впровадження енергоефективних технологій, підвищення технічного рівня виробництва, а також зменшення витрат на сировину та матеріали. Важливим аспектом є також розробка ефективних стратегій управління запасами для зниження витрат на їх утримання та оптимізація оборотного капіталу. Автоматизація електронної системи управління дебіторською заборгованістю виявилася успішним заходом, що сприяло зменшенню заборгованості та покращенню ліквідності підприємства. Цей позитивний результат вказує на ефективність стратегій управління фінансами, впроваджених на підприємстві. Загалом, комплексний аналіз показників формування та використання оборотного капіталу свідчить про відповідальний підхід до фінансового управління на рівні ТОВ «Телекарт-прилад». Розроблені стратегії та впроваджені заходи дозволяють підприємству ефективно використовувати свої ресурси та забезпечувати стабільність фінансового стану в умовах змінного економічного середовища.
3. Ретельний аналіз впровадження стратегій щодо оптимізації оборотного капіталу на прикладі зменшення дебіторської заборгованості та раціонального управління запасами переконливо свідчить про значний позитивний вплив на фінансову динаміку підприємства. Аналіз чистого доходу від реалізації продукції надає переконливі дані про ефективність вжитих заходів. Зменшення рівня дебіторської заборгованості призвело до істотного зростання чистого доходу від реалізації продукції на значну суму, що є показником успішного управління оборотним капіталом. Отриманий результат свідчить не лише про ефективність обраної стратегії, але й про

гнучкість підприємства у впровадженні змін в економічному середовищі та вдосконаленні інструментів для досягнення фінансової стабільності. Зменшення дебіторської заборгованості позитивно позначилося на ліквідності та надало додаткові ресурси для майбутнього розвитку. Оптимізація управління запасами виявилася також значущою для фінансового стану підприємства. Зменшення обсягу запасів свідчить про ефективне використання ресурсів і дозволяє підприємству миттєво реагувати на ринкові виклики. Це сприяє зменшенню фінансових витрат на зберігання та управління запасами, а також покращує ліквідність підприємства. Заходи щодо оптимізації запасів також виявилися важливими для підвищення рентабельності підприємства. Зменшення надмірних запасів супроводжується вдосконаленням виробничих процесів та точнішим прогнозуванням попиту, що призводить до підвищення ефективності виробництва та покращення фінансових показників. Такі заходи сприяють формуванню стійкої фінансової основи для подальшого розвитку та забезпечують конкурентоспроможність підприємства в умовах змінного бізнес-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Adesina, O. D. & Olatise, F. A. (2020). Impact of liquidity management on profitability of selected manufacturing firms in Nigeria. *European Journal of Business and Management*, 12(27), 93-100.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку "Загальні вимоги до фінансової звітності". Набрання чинності: 19.03.2013. URL: <https://zakon.help/article/nacionalne-polozhennya-standart-buhgalterskogo> (дата звернення 25.04.2022).
3. Загальнодоступна інформаційна база даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів : URL: <http://www.smida.gov.ua> (дата звернення 25.04.2022).
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.04.2022).
5. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06?find=1&text=%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C#w1_1 (дата звернення 25.04.2022).
6. Бассова О.О. Управління оборотним капіталом торговельних підприємств. *Економічна наука*. 2018. № 11. http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2018/10.pdf. (Дата звернення 25.04.2022).
7. Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є., Водоріз С.Я. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf. (Дата звернення 25.04.2022).

8. Польова Т. В., Кравцова Ю.В. Аналіз ліквідності балансу підприємства на прикладі ПРАТ «Бондарівське». *Ефективна економіка*. 2018. № 10. http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2018/35.pdf. (Дата звернення 25.04.2022).
9. Теницька Н.Б., Мяло М.О., Аніпір Є.Л. Система управління оборотним капіталом України. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2409>. (Дата звернення 25.04.2022).
10. Господарський кодекс України. Дата оновлення: 12.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 20.04.2022)
11. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 304 с.
12. Осипов В. І. Економіка підприємства: підруч. Одеса : Маяк, 2005. 724 с.
13. Сідун В.А., Пономарьова Ю. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 436 с.
14. Сироткин, С. А. Оборотные средства и оборотные активы в современной экономике / С.А. Сироткин // Региональная экономика и управление: электр. науч. журн. –№ 1 (9). С 65.
15. Поважний, О.С. Особливості визначення сутності і складу поняття «оборотні активи» / О.С. Поважний, Н.О. Крамзіна, Ю.В. Кваша // Економічний простір. – №12/2. – 2008. – С. 41 – 52
16. Кручак Л.В., Методика аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством URL:<http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/22-2016/37.pdf> (дата звернення 31.04.2022).
17. Осадчук, Н. В. Оптимізація руху високоліквідних оборотних коштів на промисловому підприємстві URL:http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip68/68_16.pdf (дата звернення 26.04.2022).

- 18.Шило, В,П Фінанси підприємств / В. П. Шило, С. С. Доровська та ін. – К. : КНЕУ. – 334 с. - ISBN: 966-334-233-4.
- 19.Василенко, Л.Т. Фінанси підприємств у схемах і таблицях: наочний навч. посіб. / Л.Т. Василенко, Л.В.Гут, О.П. Оксеєнко. – К. : Дакор, 2006. – С. 65. – ISBN 966-8379-11-X.
- 20.Філімоненков, О. С. Фінанси підприємств: навч. посібник / О.С. Філімоненков. – К. : МАУП, 2004. – 328 с. - ISBN: 966-608-465-1.
- 21.Крамаренко, Г.О. Фінансовий аналіз і планування: / Г.О. Крамаренко. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – С. 69. – ISBN 966-8253-33-7.
- 22.Лиса, О. В. Можливості оптимізації величини оборотних коштів підприємства на підставі поетапного зниження його прямих матеріальних витрат / О. В. Лиса // Ефективна економіка. – 2009.№ 2. – С. 63–76.
- 23.Шурпенкова, Р. К. Сутність і основи організації аналізу оборотних коштів / Р.К. Шурпенкова, Й.О. Іваньчук // Вісник Запорізького національного університету. – №3(7). – 2010. – С. 150 – 154.
- 24.Шморгун, Н.П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с. – ISBN 966-364-333-1
- 25.Єфсемова, О.В. Финансовый анализ: – 4-е изд., перераб. и доп. / О.В. Єфсемова – М. : Изд-во «Бухгалтерский учет», 2002. – 108 с. – ISBN 5-85428-099-X.
- 26.Економічний аналіз. Навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 592 с. – ISBN: 978 – 966 – 308 – 223 – 3
- 27.Подольська, В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К. : Центр навч. літератури, 2007. – С. 97. – ISBN 966-364-360-2.
- 28.Гриньова, В.М. Фінанси підприємств: навч. посіб / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. – К. : Знання – Прес, 2006. – С. 62-80. – ISBN 966-311-040-6.

29.О. О. Маринович, В. А. Шухманн, Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства

URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/152.pdf.

30.Веб-сторінка ТОВ «Телекарт-Прилад» URL: <https://telecard.odessa.ua/>.

31.Москальова В.М. Причини виробничого травматизму та професійних захворювань / Охорона праці. URL:<http://studentbooks.com.ua/content/view/1328/76/1/0/>.